

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken

legalább egy iven

és az egyleti tagoknak

ingyen

küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 Ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadjatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
címezendők.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	széri hirdetéskor					
	1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
ft	krjt	krjt	krjt	krjt	krjt	kr
1/16 lap	14	36	70	120	200	360
1/8 "	7	18	35	60	100	180
1/4 "	3	9	17	30	50	90
1/2 "	1	4	8	15	25	45
1 "	—	—	—	—	—	—
1/16 "	90	225	440	750	1250	2250

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.
Azonkivül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni:
menyvi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.

Hirdetéseket elfogadjuk lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (Ester gr. Va-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. 8. fba számit-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina
János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Anyagi helyzetünk és javításának eszközei.

Engedjen meg a t. olvasó, ha igénytelen so-
raimmal figyelmét oly dolgokkal foglalkoztatom, me-
lyeket hazánk összes politikai és szaklapjai már tár-
gyaltak s melyeket talán többször át is olvasott —
mondom többször, mert nem képelek a magyar ha-
zában oly polgárt, ki — ha a haza sorsa iránt ér-
deklődik — az említett cikkeket, melyek közgazdá-
szatunk mikénti javításával, orvoslásával foglalkoznak,
figyelmén kívül hagyta volna. S hogy én szintén ily
tartalmu cikkek foglalom el a t. olvasó figyelmét,
teszem azon szempontból, mert még tizszer annyi
felszólalást sem tartok — a jelen helyzetből ítélve —
elégnek arra, hogy a haza polgárait egyenként és
összesen annyira lelkesíteni tudnák, hogy e minden
irányból csak panaszteljes, siralmas hangokat hallató
hazánkat nyomasztó helyzetéből fölemelve a régi, tej-
ben, vajban uszó Kanaánná változtassák. Nem, mert,
hogy valamit valamitől megmenthessünk, mulhatlanul
szükséges a mentő eszköz, — s épen ez az mitől meg-
fosztotta a hon polgárait a többrendbeli természeti
csapás, hiu emberi szédelés, politikai zavargások, az
1—2 % -at jövedelmező családi vasutak építése, a
népnevelés és közgazdaszat terén tett újítások s több
más jó szándéku, de az eddigiekből ítélve, eltévesz-
tett uton keresztül vitt nemzeti intézmények fölállításá.

Valóban e kellemetlen vendégek együttes láto-
gatása annyira kifosztotta a különben is vendégszerető
magyar gazdákat, hogy egyik legfőbb kötelesség tel-
jesítésére: az adófizetésre képtelenné váltak, mit eléggé
bizonyít az összesen 117 millió adóhátralék, — mi-
nek eddigi eredménye az, hogy a kormány kiadásai-
nak fedezhetése végett kénytelen volt a magas ka-
matra nagy kölcsönt venni fel; és hogy ennek mi-
lesz ezután következménye még igen bizonytalan,
azonban kedvező semmi esetre sem lehet. Csakugyan
e sok hátrányos körülmény miatt a legmélyebb béke
sima idején, alkotmányos életünk teljes élvezetében
oda jutottunk, hogy csak a legrendszeresebb gazdál-
kodás és legnagyobb takarékoság mentheti ki ha-
záinkat a hinárból.

E takarékoság szükségességét nagy későre az
illetékes körök is belátták s a 21-es vagy mint so-
kan — s talán mindnyájan — szeretnők nevezni az
„állam-mentő“ bizottságot küldötték ki, hogy az ál-
lamháztartást, a nélkülözhető és feleslegesnek bizo-
nyult kiadások eltörlése által új és célszerűbb gaz-
dálkodási rendszer szerint állapítsa meg.

E bizottságtól függne tehát a haza sorsa!? Én
nem vagyok egészen e véleményen, mert szerintem
csak két ut vezethet a szabadulásra, és pedig: vagy
az eddigi kiadásokból a feleslegesnek látszókat kitö-
rölni, vagy pedig az összeget meghagyva, azt más,
életrevalóbb befektetésekre fordítani — és közigazga-

tási reformok által növelni a nép adófizetési képességét. Azonban a kiadások redukálása által csak ideiglenes mentés történék, mert ha az amugy is hiányos berendezésű intézményektől az eddig is csekélynek bizonyult állami segély még összesebb vonatik; akkor azok kénytelenítve lesznek csak gyengén tengődni, mi nem sokkal több a helyállásnál, a helyállás pedig a gyors léptekkel haladó szomszédaink mellett egyenlő a hátramaradással, ez pedig a bukással; tehát reductió által nem lehet menekülni a bukás elől, s így nem marad egyéb hátra, mint a nép adófizető képességét növelni.

De miként lehetne ezt elérni s mely irányba kellene a kormánynak e végett figyelmét leginkább kiterjeszteni?

Azt hiszem, hogy erre nézve a nézetek nem lesznek nagyon eltérők, ha tudjuk azt, hogy hazánk földmivelő ország s a földmivelés alapját képezi állami életünknek. Oda kellene tehát törekedni a kormánynak és törvényhozásnak úgy, mint egyleteknek és társulatoknak, minden rendű intézményeknek és egyeseknek, hogy a nagy költséggel és a legtöbb helyen mégis hiányosan felszerelt szak- és minden nemű intézet, állami segély mellett tartott gazdasági és ipari kiállítások stb... sikerdusabb eredményeket mutathassanak fel az eddigieknél, különösen pedig a mezey gazdasági üzlet terén, mert a többi aztán önkényt bekövetkeznek. Vagy, mint egyik jeles gazdasági írónk mondja: „Hozzunk felvilágosodást a gazdák milliói közé, mert ez szólni fogja a fogékonyságot, a fogékonyság az érdekeltséget, az érdekelttség a tanulási vágyat és munkakedvet; ezek a kitartást; ezek a vagyont és jólétet; ezek a hatalmat és tekintélyt!” Így aztán, s csak is így lehet a veszélyeztetett köz- és magánjólétet biztos alapra fektetni, a megingott bizalmat és hitelt helyreállítani s a nemzet hanyatló anyagi és erkölcsi erejét fel és új életreébreszteni.

De épen ezeknek kivitele a legnehezebb és sokan talán épen azért, mert legnehezebb csak a törvényhozástól, kormánytól vagy a legtekintélyesebb bizottságoktól s talán épen az „államentő” bizottságtól várják keresztülvitelét. A kik azt hiszik, csalódnak, nagyon csalódnak. Hiszen ismerni kell csak a nép jellemét s hagyományos szokásait, azonnal meggyőződhetik bárki is, hogy a kormányrendeleteket, ha még oly üdvösek volnának is azok, mindig a legnagyobb ellenszenvvel fogadja s mindenkép igyekszik azokat kijátszani. Fájdalom, de ez így van, s mig ez

így lesz nem is lesz Magyarország még egyszer boldog Magyarország!

Lassanként tehát s fokozatosan kellene a népet a kormány rendeleteinek pontos és hű végrehajtására megérlelni, mert mig ez nem történik vajmi nehéz lesz a kormánynak, egyleteknek, társulatoknak valamint egyeseknek is a mezey gazdaság fejlődésének útjában álló akadályokat legyőzni.

De hiszen — fogják mondani sokan, tett a kormány már e részben is eleget. Tett, igen is tett, de nem eleget és nem czélszerűen.

Véleményem szerint már a gazdasági tanintézetekben be kellene jól vésni a növendékek szívébe azt, hogy ne csak magoknak és a leendő principális silány évi fizetéseért tanuljanak, hanem tanuljanak a népnek, a hazának is valamit; ha kilépnek az életbe legyenek mindannyian saját körükben Halmi Gáborok (Dr. Entz Ferencz „Magyar gazdájá”-ban), gyűjtsék maguk körébe a falu gazdáit, ismertessék meg velök, csak úgy egyszerűen, egyik vagy másik gazdálkodási rendszer előnyeit és hátrányait; ismertessék meg az akadályokat, melyek a boldogulásnak útját állják; ismertessék meg az előnyöket is, melyekkel azokat lehet győzni. Mert hiszen mit érne a nap, ha jótékony sugarai által nem közlené éltető melegét a szerves világgal!

Így t. gazda társak így, tenni kell erkölcsi s hazánk iránti kötelességből is valamit ennek boldogításáért!

Továbbá a tanító-képezdében rendes gazdasági tanszéket kellene tartani, nem pedig mint Kolozsvárt és egyebütt is történt, hetenként 4 órát tartani a gazdaság különféle ágaiából. Ennél nem előbbre való a hat hetes gazd. póttanfolyam intézménye sem, mely szintén minden eredmény nélkül ezeket vitt a sárba.*)

A tanítónőképezdékben pedig a kis hölgyecskéket, a francia nyelv és a zongorának szellemvilágba emelő bájos hangjai mellett már csak a változatosság kedvéért is, jó volna megismertetni azzal is, hogy mikép kell megültetni a tyukot, hogy terem a káposzta, mi különbség van a petrezselyem és murok levele között, hogy sütik a jó kenyeret, miből van készítve a szappan és eczet, miből készül az oly bájos tekintetet kölcsönző s büszkén suhogtató selyem ruha, s miből és hogy a jó gazdasszonynak oly méltóság- és tiszteletteljes tekintetet kölcsönző egyszerű

*) ? Szerk.

házi szövet stb...., mert nem tudja az ember minek veheti hasznát e változatossággal teljes életben.

Végül pedig és leginkább a papnöveldek igazgatóságai volnának hivatva e részben a közvetítői szerepet kormány és nép között magukra vállalni; miért kívánatos volna, ha az illető igazgatóságok a dolgot, ha nem is görcsövi, de csak egyszerű vizsgálat alá vennék, s a kor intő szavára figyelve a theologiai tanfolyamot az újabb igényeknek és kívánalmaknak megfelelőleg rendeznék be! Mert ha tekintetbe vesszük egyáltalában a felekezeti intézetek hivatását, azok szervezetét, továbbá azon féltékenységet, melylyel függetlenségeket az állammal szembe mind ez ideig megtartották, miből kifolyólag törekedtek is teljes erővel arra, hogy a nevelést és tanítást illetőleg az állam részére semmi kívánni valót ne hagyjanak — minek, dicséretökre legyen mondva, mind ez ideig meg is feleltek, sőt némi tekintetben a hasonrangu állami intézeteket fölül is haladták —*) lehetetlen azok igazgatóságait közönyösséggel nem vádolnunk, hogy míg most, az újabb időkben a bilincsek alól felszabadulva s alkotmányos uton haladva törvényhozásunk s független kormányunk oly sok oldalú intézmény által terjesztette a közművelődést s emelte vagy legalább akarta emelni a nemzeti vagyonosodást, addig az illető felekezeti gondnokságok különösen a papnövelés tekintetében megmaradtak régi rendszerök mellett s most is csak olyan papot adnak a népnek, a hazának, mint ezelőtt évtizedekkel. A nép pedig nem ugyanazon uton halad, melyen járt ezelőtt, a sötétségben tapogatózó vezetők után, mert ma már korunk eszméinek világító sugárai a nép rétegén is kezdenek lassanként áthatolni s jótékony hatásuk által fogékonyná teszik a sziveket a természet igaz törvényei iránt annyira, hogy már is több irányban lehet észlelni, mennyire „Tamások” a tiszteletes uraiméknak szt.-írásbeli helyekkel felczomázott beszédei iránt — s beszélgetik egymás közt, hogy „Talán még sem úgy van az, mint a tiszteletes ur mondá, s én inkább hiszem azt, mit János szomszédom fia mondott, mikor itthon volt vacatizni —” stb... Ezek pedig oly dolgok, melyektől a papi tekintély fenntartása függ.

Ezeket megfontolva azt hiszem jobb volna szándékosan vezetni a népet az igaz utra, nehogy innen-onnan elkapott szavak után indulva, téves ösvényeken

*) ? Szerk.

haladjanak annak felkeresésére. Meg kellene ismertetni a népet a természet igaz és örök törvényeivel, erőivel és tulajdonságaival, melyekre ma már a legutolsó földmivesnek is szüksége van, ha a földjére hullatott verejték-cseppek után gazdag aratást akar várni; jó volna már egyszer értésére adni, hogy nemcsak a mindenható Isten jó voltából lehet várni a föld terményeinek virulására nélkülözhetetlen esőt, hanem az erdőségektől is, — mert ha ezt beesmerné a nép, bizonyára több erdőkoszoruzta hegyet lehetne látni a régi nagy kiterjedésű erdőiről nevezett, de ma már csufolt Erdélyben, és talán több sikerrel haladna testvérhazánk homokos vidékeinek befásítása; jó volna már egyszer valahára legalább azon gazdasági ismereteket a nép birtokába juttatni, melyekre egy falusi gazdának szüksége van; jó volna kijelölni az utat, melyen haladva azon biztos kikötőbe lehet jutni, melyben ki-ki élvezheti munkásságának méltó gyümölcsét; jó volna a henyélésre oly bő alkalmat nyújtó tulságos, Istenben való bizodalomtól az amugy is kényelemszerető nemzetünket már egyszer elszoktatni s arra buzdítani, hogy úgy végezzék munkájokat, mintha nem is lehetne isteni segedelemre számítani, — mert a mit hajdan a nagy mester mondott, hogy „Elvesz az én népem, mert tudomány nélkül való” — mi maholnap az ellenkezőjét mondhatjuk el, hogy t. i. elvesz a mi nemzetünk, mert kényérenlküli, mivel „A ki éhezik, keveset hallgat a pap áldására” a ki pedig a pap szavára nem hallgat, az megromlik erkölcsileg; az erkölcs pedig „Minden országnak támasza s talpköve, mely ha megvész Róma ledől” stb.

Ezen állításom bekövetkeztetését eléggé igazolja a történelem. Ugyanis egy keresztes hadjárat, egy 30 éves háboru, egy Napoleoni hadjárat nem volt képes nemzeteket kiölni, megsemmisíteni, míg azon országok lakói, kik zsaroló gazdálkodásuk által a földből minden termőerőt kiaknáztak, kénytelenek voltak elszéledni s ennek következtében kipusztulni vagy ha helyt maradtak ma már csak nyomoruan tengetik napjajkat — vagy idegen hatalmasságok igáját hordják — éveiket pedig már számlálni lehet.

De miként lehetne ezen ismereteket a nép között gyorsan és hatályosan terjesztetni?

Az eddigi uton és eszközökkel, mint a tapasztalás mutatja épen nem, vagy ha igen is, de sok nehézséggel és lassan.

Most már, e szükségeknek vélt előzmények után

oda jutottam, hogy erre vonatkozó szerény nézetemet elmondjam.

A mint közönségesen tudva van, az egyes községekben első tekintély a tiszteletes vagy tisztelendő ur szokott lenni a nép előtt. Ha ez így van, úgy el lehet gondolni mennyire képes vezetni egy jó pap hitveit, kiket eddig a holdog (?) reménység útján tartottak, egy új, ha látszólag talán nem is boldogítóbb, de minden esetre czélszerűbb irány felé is; s ha meggondoljuk azt, hogy a legtöbb községben mintegy kényszerítve vannak a papok magán gazdálkodást folytatni, ha rangjukhoz méltó háztartást akarnak vinni, úgy minden további fejtegetés nélkül mintegy önkényt mutatkoznék azon előny, mit egy jó pap csak a jó példaadás által is ki tudna vinni a mezei gazdálkodás terén, ha a szükséges gazdasági ismereteket bírná, — mert így kétségkívül sikerülne a népet azon, őseinkről reánk maradt s talán éppen ezért oly nagy előszeretettel üzött rablógazdálkodásról leszoktatni; sikerülne talán fogékonyrá tenni s mintegy előkészíteni a sziveket, a magasabb körökből és kormány részéről határozatok és rendeletek alakjában szétszórt termékeny magvak befogadására, mely magvak azután a lelkész urak folyton tartó buzdító beszédének ápolása által kiesirázva, megerősödvé később önmaguktól fejlődve gazdagon gyümölcsöző fákká válnának, melynek jövedelméből a nép első sorban magát, azután magának és gyermekeinek tanítóit s a haza kivánságát bőven kielégíthetné; egyszóval emelné a nemzeti vagyonosodást.

Ezen elvekből indulva ki, igen üdvös intézménynek tartanám, ha hazánk minden papnöveldejében a zsidó nyelv helyett s egyéb, a mai korban már csaknem nélkülözhető dogmaticai paragrafusok rovására egy rendes gazdasági tanfolyam állíttatnék fel egy pár szaktanárral, kiknek feladatuk volna a kibocsátandó papjelölteknek a szükséges gazdasági tantárgyakat előadni, s kik egyszersmint szakértő tanácsadókul is szolgálnának a növeldek alapját képező birtokok kezelése iránt. Ezt, miután majd mindenik papnövelde meglehetősen gazdag alappal rendelkezik, kevés áldozattal meg lehetne tenni — vagy ha valamelyik erre nem volna képes, folyamodna kormánysegélyért, mert alig hiszem, hogy egy ilyen üdvös intézménytől megvonná a kormány pártfogását, anyyival is inkább, mert ez által néhány földmivesoskola felállítási költsége volna megkímélhető.

Most pedig, hazánknak e válságos helyzetében,

midőn mezőiparunk fejlesztése érdekében az annyira szükséges kormánysegélyre oly kis mértékben lehet kilátás, midőn tehát egységes összműködésre és az erőknék minden irányban való kifejtésére van szükség, hogy csak a jelen helyzet színvonalán is megmaradhassunk, igen szükséges volna, hogy az illető felekezeti gondnokságokra befolyással bíró egyének azokkal egyetértve bővebben kifejténék ebbeli nézeteiket, s így az eddigi mulasztást a gyors intézkedés által helyre hozva, már a következő években mindenik papnövelde egy ilyen gazdasági tanfolyammal legyen ellátva, hogy így büszkén kérdezhessék: van-e még valami kívánni való?

Adja az ég, hogy ne legyen!

Pethő Miklós.

Van-e a gazdatiszti pályán jövő?

E kérdés tétetett az „Erd. gazda“ harmadik számában. Én a nélkül, hogy az ott és előtte mondottakat tekintetbe venném, azt mondom, hogy kell lenni. Ez különben oly kérdés, melyre bajos a felelet azért, mert az őszinte feleletben mind a birtokos, mind a gazdatiszti osztály, nem mondom kivétel nélkül, de igen sok esetben megrovandó.

E néhány sorban tehát arra fogok törekedni, hogy meghatározzam: ki, mi az a gazdatiszt.

Lehet tévedek, de én gazdatiszt alatt mindenkor képzett embert képzelek, kinek szakismerete van, ki iskolát végzett, ha lehet gazd. tanítéztbe volt; ki nem kell, hogy pirulva tegye le a tollat, ha nevének kívül kénytelenítetik két sort írni; ki a gazdaságban, nem pedig a konyha művészet és nem az előszoba teendőin kezdte pályafutását; ki önállóságot tudjon kifejteni, ne legyen szolgálékü és minden szeszély és parancsra alázatós, igent hajtó; ki szakismereténél fogva merje meggyőződését nyilvánítani minden körülmények között.

A gazdatiszt oly egyén, kire a gazdaság vezetése bízatik; ki kell, hogy uraságának bizalmát bírja, ki a gazdasági teendőket, miveleteket, beosztásokat urasága beleegyezésével végrehajtja, teljesíti. A gazdatiszt oly egyén, kit az alárendelt személyzet előtt compromitálni sohasem szabad, ne küzdjön a mindennapi szükséglettel, hanem anyagilag díjaztassék, úgy, hogy kedvvel teljesítse kötelességét, és tehessen félre valamit öreg napjaira, hivatala, fizetése nem kegy kegyelem, hanem illetmény járandóság. Állása, hivatala legyen biztos és nem sátoroshoz hasonló, ne függjön egy haragos szemöldök ránczától, nem a pletykák legióitól, ne függjön — a mi valóban nevetséges, de gyakran előfordul — alárendeltjei jó véleményétől. A gazdatisztet vezérelje tevékenység és becsületesség, főkötelessége urasága érdekeit a gazdasági téren minden körülmények között előmozdítani, s ha azok veszélyeztetnének, azt megakadályozni, előrelátható károkat megszüntetni,

kevesbiteni, általában oly eljárást követni, hogy saját érdekeit helyezze urasága érdekeinek alá.

Könnyen megszámlálható azon gazdatiszti hivatal, hol körvonalozva volna: ki, mi az a gazdatiszt, és ismét kevés azon gazdatiszt, ki állását a mondottak szerint betölténé.

Mig valaki gazd. tanintézetet végezhet, bizonyára meglehetősen anyagi áldozatába is kerül. Az illető azért tanult, fáradt, költött és nélkülözött, hogy tőkájének legalább kamatját élvezhesse, mely a végén nemcsak fizetésből áll, hanem elismerésből is.

Az intézet végeztével, azon fiatal ember, kinek nincs pártfogója, ajánlója, igen bajosan, nehezen kap oly állást, mely képzettségének megfelelné. Gyakran évekig bolyong állomás nélkül, ismeretség és pártfogás hiánya miatt. Az előítélet sincs legyőzve, tudok oly esetet, hogy az illető azért nem alkalmaztatott, mert intézetben volt, tudok esetet, hogy egy nagybirtokban a főtitst azért nem helyezték el végzett embert, mert ő nem volt gazd. tanintézetben. Atyafiság, koma- és sogorság bizonyára nagy szerepet játszik ily állomások elnyerésénél.

Ha a szives olvasó az eddig elmondottakat tekintetbe veszi és némi kombinációba hozza, a gazdatiszti pálya jövője felett nem fog kedvezőleg nyilatkozni.

Azért, hogy a gazdatiszti pályától a fiatal emberek el ne riasztassanak, nyilvános pályázat útján kellene minden gazdatiszti állást betölteni, ez serkentené tanulásra és nyújtana tanulási éveiben reményt jövőre, ez biztosítaná az ily hivatalok betöltésénél az igazságos, pártatlan eljárást, és nem jutna senki protektió útján ahoz, a mit nem érdemelt.

A gazdatiszti pályán azért sincs valami kecsegtető jövő, mert a birtokosok a bérlet-rendszer felé hajlanak. Itt nem kell befektetés, kezelési költség, nincs kockázat, hanem az illető birtok meghatározott, biztos jövedelmet ad tulajdonosának. Magyarországon alig két évtized alatt óriási birtoktömegek vonattak ki a házi kezelés alól és adattak haszonbérbe.

A nagybirtokosok határozzák el, hogy jövőben nem alkalmaznak mást, csak végzett embert. Ez lendítene az ügyön legtöbbet.

A kormány az adózók filléreiből ezeket áldoz, hogy végzett gazdászokat nyerjen az ország, s ugyanazon adóztól, azon végzett emberek, közönnyel fogadtatnak.

Ez több mint igazságtalanság.

Ébner Sándor.

T Á R S A L G Ó.

Az erdélyi m. kir. telekkönyvi igazgatóság mult félévi működése.

Az erdélyi m. kir. telekkönyvi igazgatóság nagyon tisztelt igazgatója a következő érdekes kimutatást küldötte be hozzánk.

Az elenyészett 1873. év június 1-én illető törvényszékeiknek átadattak a következő járásbiróságokhoz tartozó községek telekkönyvi munkálatai:

1.) alsó-járai kir. járásbirósághoz tartozó községek munkálatai	6,333 j.-könyv.	89,387 részlettel
2.) felvinczi	626	9,563
3.) tordai	5,561	59,273
4.) maros-ludasi	4,651	58,062
5.) szász-régeni	20,604	284,481
6.) Maros-Vásárhely szabad királyi város munkálata	1,774	6,091
7.) Felső-Oroszfa és Kara községek munkálatai	390	3,408
Összesen:	39,942	510,265

1873. szeptember 1-én

1.) sárkányi kir. járásbirósághoz tartozó községek munkálatai	6,128 j.-könyv.	160,335 részlettel
2.) zernesti	5,703	66,987
3.) hosszufalusi	7,918	108,111
4.) segesvári	11,293	325,917
5.) ujegyházi	9,270	210,080
6.) kézdi-vásárhelyi	22,873	178,625
7.) kovásznai	3,139	62,451
8.) csikszentmártoni	13,594	165,991
9.) mezőbándi	2,996	56,065
10.) Szász-Sebes szabad királyi város munkálata	2,206	12,885
11.) Cséján, Törpény és Dipse községek munkálatai	609	30,573
Összesen:	190,679	1.378.320

1874. január 1-én

1.) fogarasi kir. járásbirósághoz tartozó községek tkvi munkálatai	16,508 j.-könyv.	353,072 részlettel
2.) maros-vásárhelyi	9,803	147,391

3.) puji kir. járásbíróshoz tartozó községek tkvi munkálatai	9,254 j.-könyv.	119,034 részlettel
4.) kőhalmi " " " " " "	10,700 " "	332,480 " "
5.) nagysinki " " " " " "	9,200 " "	322,170 " "
6.) brassói " " " " " "	21,618 " "	221,631 " "
7.) medgyesi " " " " " "	15,600 " "	284,985 " "
8.) sz.-udvarhelyi " " " " " "	17,895 " "	291,705 " "
9.) sz.-kereszturi " " " " " "	8,651 " "	179,363 " "
10.) szászsebesi " " " " " "	7,915 " "	66,393 " "
11.) Gyerő-Vásárhely község telekkönyvi munkálata " " " " " "	152 " "	3,289 " "

Összesen: 317,975 " 3,745,333 "

A 3 kimutatást összesítve, átadatott összesen: 547,596 j.-könyv. 5.633,918 részlettel.

A helyszínelés folyamatban van jelenleg:

1.) a marosvásárhelyi kir. törvényszék kerületében, a nyárádszeredai és dicsőszentmártoni járásbíróshoz tartozó területein;

2.) a hátszegi kir. törvényszék hasonló nevű járásbíróshoz tartozó területén;

3.) a gyergyószentmiklósi kir. törvényszékhez tartozó hasonló nevű járásbíróshoz tartozó területén;

4.) a csíkszeredai kir. törvényszék hasonló nevű járásbíróshoz tartozó területén;

5.) az udvarhelyi kir. törvényszékhez tartozó etédi járásbíróshoz tartozó területén;

6.) a medgyesi kir. törvényszékhez tartozó erzsébetvárosi kir. járásbíróshoz tartozó területén; és

7.) a nagyszébeni kir. törvényszékhez tartozó nagyszébeni és szerdahelyi kir. járásbíróshoz tartozó területén.

Az 1—7. pont alatt felsoroltak közül: a dicsőszentmártoni, hátszegi, gyergyószentmiklósi, csíkszeredai és etédi kir. járásbíróshoz tartozó telekkönyvi munkálatai rövid idő alatt kihirdetettvén, illető törvényszékeiknek át fogják adni. —

A helyszínelés munkába vétetett jelen évi január hó folyamán:

1.) az abrudbányai kir. törvényszéknek abrudbányai és topánfalvi járásbíróshoz tartozó területén;

2.) a dévai kir. törvényszékhez tartozó dévai, marosilyei és vajdahunyadi járásbíróshoz tartozó területén; végre

3.) a nagyszébeni kir. törvényszéknek szelistyei járásbíróshoz tartozó területén. —

Hátra van még a medgyesi kir. törvényszékhez tartozó holkácsi kir. járásbíróshoz tartozó, valamint a károlyfehérvári és nagyenyedi kir. törvényszéki kerület, melyek helyszínelése jelen év május havában fog munkába vétetni. —

Azon törvényszékek kerületében, melyekről itt nincs említés téve, a helyszínelés már teljesen be van fejezve s a telekkönyvi munkálatok illetékes törvényhatóságainak átadva. —

Midőn alólirt igazgatóság Erdély helyszínelési állapotának a fennebbi kimutatással hű képét adja, nem mulaszthatja el egyuttal a n. é. közönséget s különösen azon tisztelt birtokosokat, kiknek birtoka most áll helyszínelés alatt, vagy nem sokára telekkönyvezés alá kerül, s így ezen munkálat által legközelebről érdekelvők, tisztelettel fölkérni, hogy a helyszínelő bizottmányoknak felvilágosítással s a körülményekhez képest közreműködéseikkel segédkezést nyújtani sziveskedjenek; mert csak így lesz

elérhető az, hogy Erdély helyszínelése mihamarább befejeztetvén, a telekkönyvi intézmény Erdély minden részébe behoztassék, s a hitel kiterjesztése és megszilárdítása érdekében annyira szükséges alap megvetessék. —

Kolozsvárt, január hó 1-én, 1874.

Köszegváry Gyula,
igazgató.

P á l y á z a t.

A torda-aranyosi gazdasági egylet részéről pályázásra bocsátott azon kérdés:

Irassék lehetőleg legérthetőbben, kellő rövidséggel egy népszerű és alaposan indokolt értekezés, a mely ki fogja mutatni, hogy egyfelől a tordai, polyáni, egerbegyi, gyéres-sz.-királyi, lónai, gerendi, hadrévi s kecei, — másfelől felvinczi, földvári, kocsárdi szőlőhegyekben asztali borok jóságára melyik?

1. a sok közül az a három fehér bort adó szőlő válfaj, melynek termelése a most keverve vagy elkülönítve termelt válfajok közt, általános elterjesztése, a többi válfaj felhasználásával kívánatos, sőt gazdasági tekintetben szükséges, és

2. melyik azon két vörös bort adó szőlőfaj, melynek termelése az 1. sz. alatt említett okoknál fogva szintén mások felett óhajtható?

Mintán múlt év october hó 15-ig, mint a pályázatra kitűzött határnapig, csak is egyetlen értekezés érkezett be, s az a bíráló bizottság véleménye szerint a mértéket nem üti meg, — ezennel újból pályázatra bocsátatik. Jutalma a legjobb értekezésnek 10 darab cs kir. arany, az értekezések beküldési határideje folyó évi augusztus 31-ik napja bezárólag. —

A dolgozatok idegen kézzel iratva s az író nevét jelíges pecsétes levélbe rejtve, az alólirt egylet titkáranak Tordára czimezve lesznek a fent kijelölt napig beküldendőek. —

A torda-aranyosi gazdasági egylet választmányának Tordán 1874. január 29-én tartott gyűléséből.

Velits Ödön,
egyl. titkár.

EGYVELEG.

* Jálics Ferencz, hazai borkereskedőink nestora, ki a magyar nectar európai- sőt világ-hírét buzgó munkálkodásával megalapítani segítette, múlt hó végén tettdús életének 79. évében Budapesten elhunyt. Béke poraira!

— Mezőgazdasági gépész tanfolyam. A múlt évben Budapesten rendezett gazdasági gépészeti tanfolyam, mely a legjobb eredménnyel fejeztetett be, a f. évben Kassán fog megtartatni. Tervben volt, hogy e tanfolyam az idén is Budapesten tartassék meg, de költségkimelés céljából és azon oknál fogva, hogy a felvidék is részesíttessék e tanfolyam jótéteményeiben, Kassára tétetett át. E tanfolyam célja az oly nagy mértékben hiányzó gőz- cséplőgép és mozdonykezelőket alkalmas lakatos és szerkovács legényekből képezni. A tanfolyam vezetésével a közigazgatási miniszterium részéről az ottani gépészeti ipariskola igazgatója Szakkay József bízott meg. A felvételi feltételek annak idején közölni fognak. A tanfolyam megtartása márczius végére, vagy esetleg ápril hó elejére tervezetik. (F. É.)

* Uj alma magonc. Az orsz. magyar gazd. egy- let kertészeti szakosztályának f. évi január 6-án tartott ülésén Ritter Mátyás jeles pomolog egy jelentékeny nagyságu alma magoncot mutatott be magyar király név alatt, mely a szakosztály véleménye szerint Calvill és angol parmain almáktól származott magoncznak látszik lenni, alakja különben nagy Rambourhoz hasonlít, virágkelyhénél zárt calvilforma dudorokkal, míg a tölcse a Parmainre mutat. Bőre sárgás, biborpiros csikozattal, felmetszve a legszebb sárgás husu, magtokja calvilszerű, magja kicsiny és majdnem gömbölyű. Ize inkább édes, mint savanyu, hasonló a Parmain izéhez.

* Angol gépraktár Kolozsvárt. A Marshall Sons és társa előnyösen ismert angol gépgyári cég legközelebb raktárt nyit meg városunkban, melynek ügynőségét a Ditrich-ház vette át. Mint halljuk a cég a legpracticusabbnak ítélt gépeket és eszközöket a kolozs-monostori gazd. tanintézet által nyilvánosan megpróbáltatva fogja a gazdaközönségnek bemutatni.

* A selyem tenyésztés, mint lapunknak a Székelyföldről írják, hanyatlásnak indult. A legközelebbi múlt években egyetlen egy eperfa sem adathatott el, maguk a selymek pedig 1873. folytán, bár az utolsó vetkezésnél is még egészségeseknek mutatkoztak, azontul százanként, később naponta ezereknél és végkép elpusztultak. A folyó évben még a szegszárdi selymészeti felügyelőségtől nyerendő tojással fog kísérlet tétetni, melynek eredményét t. levelezőnk szívességéből annak idején tudomásra hozzuk.

* Kemény, öreg sonka vagy egyéb hus megpuhítása. Az öreg, kemény sonkát dűrva vászonba kell takarni, és egy láb mélységre, sem igen nedves, sem igen száraz földbe elásni. Másfél vagy két óra után ki lehet venni, és ekkor jól meghagyja magát főzni. Német gazdák állítása szerint így bármely kemény hust meg lehet puhítani. (F. G.)

— A „kolozsvári lovar-egylet“ folyó hó 3-án tartott választmányi ülésében a legközelebbi közgyűlés napjául 1874. február 22-két tűzte ki, melyre a n. t. tagurak d. u. 5 órára a Casinó rendes gyűlési termébe meghivatnak. Kolozsvárt, 1874. február 9-én. B a r t h a L a j o s, egyl. titkár.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Főmunkatárs: Vörös Sándor.

Hirdetések.

(11.) Szathmári S. Ferencz (1—3.)

GÉP-GYÁRÁBAN

Maros-Vásárhelyt, Rózsa-utca 1327. szám alatt.

Kaphatók: 1873-ban nagy arany éremmel kitüntetett két marha után való vertvas eke, mely minden eddigi vas ekék között a legkönnyebben jár, mégis a borozdát legszelebbben hányja, ára . . . . . 16 frt.
 Javitott Vidacs-ekék . . . . . 17—18—20 frt.
 1872-ben nagy arany éremet nyert görbe gerendelyű eke . . . . . 20—21 frt.
 Eke taliga . . . . . 10—12 frt.
 1872-ben nagy arany éremet nyert szóró és választó rosta . . . . . 70 frt.
 1873-ban bronz éremmel kitüntetett kukoricza morzsoló, egy nap lefejt 180—200 vékát, 55 frt.
 Továbbá elfogad javításokat és megrendeléseket minden gazdasági gépekre.

Tauffer Ferencz

1842-ik évben alapított

mag- és növénykereskedésében

KOLOZSVÁRT

kaphatók

friss kerti vetemény- és gazdasági magvak

Árjegyzékek kívánatra bérmentve megküldetnek.

(7—26)

(3.)

Jelzőlog-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvizonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárt, „Óvár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta útján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 7-52

TARTALOM: Anyagi helyzetünk és javításának eszközei. — Van-e a gazdatiszti pályán jövő? — Társalgó: Az erdélyi m. kir. telekkönyvi igazgatóság múlt félévi működése. — Pályázat. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő — 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ÁRA KRÁJÉZÁROK BANA										
Kolozsvár	február 12	660—700	460—500	278—290	150—156	260—280	140	100	1200	22
Nagy-Várad	január 27	670—750	550—620	420—500	160—190	390—410	110	80	900	26
Maros-Vásárhely	február 5	498—600	396—480	366—400	138—156	—	220—240	90—120	1200	20
Károly-Fehérvár	február 7	610—625	510—525	435—440	150—162	—	130—140	60—80	1200	20
Nagy-Szobon	septem. 29	620—687	—	467—507	107—133	533—600	80—85	60	700	22
Brassó	novemb. 29	596—662	—	395—418	117—124	278	—	—	—	20
Besztercze	január 27	620—700	480	480	140	—	90—130	80—130	750	15
Nagy-Enyed	február 5	563—600	500—540	420—460	130—140	—	270—280	55—65	1100	20
Szamosujvár	február 4	600—660	480—540	400—440	140—150	—	250	50	1400	18
Deés	február 10	640—660	600—620	420—440	140—160	—	130—140	65—100	800	18
Torda	septem. 23	600—640	540—580	400—420	100—110	—	170—180	70	800	15

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 75 frt 50 kr. Ezüst árkelet 107-20.

Bécsi marhavásár: Felhajtattott 2705 darab hizó ökör. — A forgalom gyenge; árak: gallicziai 30 $\frac{1}{2}$ —33 frt, magyar hizó ökör 28 $\frac{1}{2}$ —32 $\frac{1}{2}$ frt a vágó súly mázsája.

VICTORIA

(3) biztosító társaság Kolozsvárt (alapítva 1865-ben) (4—26)

melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartaléktőkében s évi bevételekben

S M I L L I O .

Biztosításokat fogad el

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, úgy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánlatnak a Victoria által életbeléptetett társasárvá vagy on és egyházi biztosítás, mire nézt külön, rendkívül kedvezményes díjazások vannak megállapítva. Házberendezések, mint: butor-, fehér-, ágy-, ruhanemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezekon kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárokra, malmokra, vasuti építkezésekre, kereskedelmi raktárokra, boltban levő cikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és széna takarmányokra, — tűz, villámcsapás, robbanás és kihurczkolódás veszélye ellen.

Egyszersmind felhivatik a t. közönség életbiztosítási ajánlatait is a „Victoriánál“ tenni meg, mely minden irányu módozataiban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Életbiztosítási példa:

Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja:

a biztosító

20 — 30 — 40 — 50 éves

korában kezdőleg

34 frt 60 kr.   45 frt 40 kr.   63 frt 40 kr.   95 frt 20 kr.

Ezekon kívül minden módozatok, mint halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő tőkék, gyermekek számára nevelési, kiházasítási vagy férjhezmeneteli tőkék, nyugdíj vagy életjáradék összegek, temetkezési költségek biztosítása, úgy tulélesi csoportokba beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyereségben 5% részesülés mellett.

Előforduló károk azonnal becsültetnek és rendeztetnek.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak a társasági felügyelők, vidéki ügynökségek

A „VICTORIA“ biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvárt.

Wagner

Szász.